

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2023 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ХӨА-2024/133/НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас:
www.audit.mn

Хөвсгөл аймаг
2024 он

Дарга, тэргүүлэх аудитор: А.Эрдэнэбаатар
Утас:88883317 Цахим хаяг: Erdenebaatara@audit.gov.mn

Аудитын менежер: Б.Тэгшдэлгэр
Утас: 99089114 Цахим хаяг: Tegshdelgerb@audit.gov.mn

Аудитор: С.Гансүх
Утас: 95908400 Цахим хаяг: gansukhsa@audit.gov.mn

Бэйкир Тилли Далайван аудит ХХК-ийн Орхон аймаг дахь салбарын захирал: Д.Мягмарсүрэн
Утас: 99030170, Цахим хаяг: dalaivan.et@gmail.com

Бэйкир Тилли Далайван аудит ХХК-ийн Орхон аймаг дахь салбарын аудитор: Б.Пүрэвсүрэн
Утас:99921600, Цахим хаяг: dalaivan.orkhon@gmail.com

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

**ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР**

АЗДТГ-ын байр, А корпус 3 давхар,
Мөрөн сум, Хөвсгөл аймаг, 67120
Утас/факс: 7038 3793, Цахим шуудан: khuvsgul@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

ХӨВСГӨЛ АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ГАЗРЫН ДАРГЫН ТҮР ОРЛОН
ГҮЙЦЭТГЭГЧ П.МӨНХЖАРГАЛ
ТАНАА

2024.02.26 № 01/213
танай _____ -ны № _____ -т

Хараат бус аудиторын дүгнэлт
Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2023 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Тайлант онд Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газарт 1,760,901.2 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө нэмэгдсэн байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитаар цалин болон бараа материал, биет бус хөрөнгийн бүртгэл, тайлагналтай холбоотой нийт 192,008.1 мянган төгрөгийн 4 алдаа, зөрчил илэрч аудитын хугацаанд алдааг залруулж, 1,800.0 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд зөвлөмж хүргүүлэхээр шийдвэрлэв.

Бусад асуудлын хэсэг

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газар нь 2 хөтөлбөр 5 арга хэмжээг хэрэгжүүлэн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт 95,3 хувиар үнэлэгдсэн байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

9724040487

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

А.ЭРДЭНЭБААТАР

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	/Төгрөгөөр/	
		Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>1,070,481,160.59</u>	<u>1,192,722,107.49</u>
33	АВЛАГА	163,791,781.00	353,028,913.90
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	5,058,737.00	4,690,598.00
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	31,489,332.00	296,089,103.90
335	Бусад авлага	127,243,712.00	52,249,212.00
3351	Байгууллагаас авах авлага	127,243,712.00	52,249,212.00
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	906,689,379.59	839,693,193.59
354	Хангамжийн материал	906,689,379.59	839,693,193.59
35410	Бичиг хэргийн материал	18,266,685.00	10,380,575.00
35420	Аж ахуйн материал	55,107,151.59	53,249,051.59
35440	Түлш, шатах тослох материал	00.00	2,354,118.00
35450	Барилгын засварын материал	9,759,894.00	5,141,800.00
35470	Бусад хангамжийн материал	823,555,649.00	768,567,649.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	<u>748,423,678.64</u>	<u>2,183,644,384.96</u>
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	748,423,678.64	2,183,644,384.96
392	Биет хөрөнгө	529,698,261.91	589,263,218.23
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	238,792,043.00	323,573,259.00
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-27,152,023.54	-33,588,358.42
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	314,060,165.00	389,054,665.00
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-223,225,380.72	-291,549,983.01
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	384,179,218.00	429,960,878.00
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-190,159,385.26	-255,924,832.40
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	45,565,609.54	47,631,079.54
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-25,553,634.98	-30,562,674.35
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	25,224,660.00	25,224,660.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	-12,033,009.13	-14,555,475.13
393	Биет бус хөрөнгө	218,725,416.73	1,594,381,166.73
39301	Програм хангамж	17,620,000.00	17,620,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,659,083.27	-5,748,833.27
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	205,764,500.00	1,582,510,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>1,818,904,839.23</u>	<u>3,376,366,492.45</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>28,662,000.00</u>	<u>47,989,530.00</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	28,662,000.00	47,989,530.00
413	Өглөг	28,662,000.00	47,989,530.00
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	28,662,000.00	45,714,530.00
4136	Бусад өглөг	00.00	2,275,000.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	00.00	2,275,000.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>1,790,242,839.23</u>	<u>3,328,376,962.45</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	1,790,242,839.23	3,328,376,962.45
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	608,065,850.10	1,984,811,350.10
51101	Өмч: - төрийн	402,301,350.10	1,779,046,850.10
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	205,764,500.00	205,764,500.00
512	Хуримтлагдсан үр дүн	1,134,263,198.53	1,295,651,821.75
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,134,263,198.53	1,134,263,198.53
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	161,388,623.22
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	47,913,790.60	47,913,790.60

6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	1,818,904,839.23	3,376,366,492.45
---	---	-------------------------	-------------------------

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	2,402,260,184.00	3,039,284,105.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	209,464,998.00	308,850,456.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	209,464,998.00	308,850,456.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	720,000.00	284,585,417.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	720,000.00	284,585,417.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,192,795,186.00	2,730,433,649.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	270,372,783.00	150,498,078.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	18,109,720.00	104,957,600.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	00.00	45,540,478.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	252,263,063.00	00.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1895772400.00	2543613900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,895,772,400.00	2,543,613,900.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	26,650,003.00	36,321,671.00
133005	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	26,650,003.00	36,321,671.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	1,787,928,167.47	2,877,895,481.78
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,787,928,167.47	2,877,895,481.78
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,650,187,151.07	2,610,410,064.30
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	723,437,043.56	1,429,292,000.00
210101	Үндсэн цалин	584,994,219.56	928,447,987.60
210102	Нэмэгдэл	97,743,308.00	382,701,568.71
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	34,321,525.00	58,848,437.18
210104	Урамшуулал	6,377,991.00	59,294,006.51
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	89,979,305.04	178,505,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	61,202,702.85	121,383,600.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,200,972.02	14,280,400.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,753,357.76	11,424,300.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,438,514.22	2,856,100.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,383,758.19	28,560,800.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	20,784,000.00	27,372,909.52
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,629,310.00	2,313,787.78
210302	Түлш, халаалт	16,362,362.00	22,993,553.24
210303	Цэвэр, бохир ус	2,792,328.00	2,065,568.50
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	17,836,629.00	33,332,545.00
210401	Бичиг хэрэг	2,352,700.00	5,290,535.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,358,000.00	17,749,200.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	498,810.00	2,765,110.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	5,627,119.00	7,527,700.00
2105	Нормативт зардал	3,847,000.00	17,555,630.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	3,847,000.00	17,555,630.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	5,124,400.00	24,906,394.00

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын хураангуй тайлан

210604	Урсгал засвар	5,124,400.00	24,906,394.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,888,900.00	4,984,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,888,900.00	4,984,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	642,379,940.00	754,036,155.10
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	640,411,440.00	746,940,755.10
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	00.00	1,800,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	300,000.00	500,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	150,000.00	493,900.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	66,000.00	99,000.00
210807	Газрын төлбөр	1,452,500.00	4,202,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	143,909,933.47	140,425,230.68
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	407,800.00	663,800.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	143,502,133.47	139,761,430.68
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	137,741,016.40	267,485,417.48
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	44,975,800.00	25,085,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	44,975,800.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	00.00	25,085,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	92,765,216.40	242,400,417.48
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	92,765,216.40	242,400,417.48
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	614,332,016.53	161,388,623.22
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	614,332,016.53	161,388,623.22

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	/Төгрөгөөр/	
		Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	2,251,941,804.00	3,052,947,837.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	720,000.00	284,585,417.00
120	Нийтлэг татварын бус орлого	720,000.00	284,585,417.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	720,000.00	284,585,417.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	720,000.00	284,585,417.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	2,251,221,804.00	2,768,362,420.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	328,799,401.00	188,426,849.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	18,109,720.00	104,957,600.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	00.00	45,540,478.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	252,263,063.00	00.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	58,426,618.00	37,928,771.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,895,772,400.00	2,543,613,900.00
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,895,772,400.00	2,543,613,900.00
1330	Төсвийн захирагчдаас	26,650,003.00	36,321,671.00
133005	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	26,650,003.00	36,321,671.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	2,181,749,124.00	2,951,616,621.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,181,749,124.00	2,951,616,621.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,012,518,775.60	2,388,042,099.62

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын хураангуй тайлан

2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	723,437,043.56	1,429,292,000.00
210101	Үндсэн цалин	584,994,219.56	928,447,987.60
210102	Нэмэгдэл	97,743,308.00	382,701,568.71
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	34,321,525.00	58,848,437.18
210104	Урамшуулал	6,377,991.00	59,294,006.51
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	89,979,305.04	178,505,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	61,202,702.85	121,383,600.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	7,200,972.02	14,280,400.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	5,753,357.76	11,424,300.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	1,438,514.22	2,856,100.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	14,383,758.19	28,560,800.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	20,784,000.00	27,372,909.52
210301	Гэрэл, цахилгаан	1,629,310.00	2,313,787.78
210302	Түлш, халаалт	16,362,362.00	22,993,553.24
210303	Цэвэр, бохир ус	2,792,328.00	2,065,568.50
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	18,098,800.00	31,686,200.00
210401	Бичиг хэрэг	3,932,940.00	5,367,425.00
210402	Тээвэр, шатахуун	9,358,000.00	17,749,200.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	498,810.00	2,726,610.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	4,309,050.00	5,842,965.00
2105	Нормативт зардал	5,676,000.00	6,998,170.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	5,676,000.00	6,998,170.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	4,525,600.00	15,950,300.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	00.00	2,950,300.00
210604	Урсгал засвар	4,525,600.00	13,000,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,888,900.00	4,984,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,888,900.00	4,984,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,146,721,327.00	692,589,520.10
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,144,752,827.00	685,494,120.10
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	00.00	1,800,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	300,000.00	500,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	150,000.00	493,900.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	66,000.00	99,000.00
210807	Газрын төлбөр	1,452,500.00	4,202,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	407,800.00	663,800.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	407,800.00	663,800.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	169,230,348.40	563,574,521.38
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	44,975,800.00	25,085,000.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	44,975,800.00	00.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	00.00	25,085,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	124,254,548.40	538,489,521.38
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	124,254,548.40	538,489,521.38
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	70,192,680.00	101,331,216.00
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	70,192,680.00	101,331,216.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	70,192,680.00	101,331,216.00
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	70,192,680.00	101,331,216.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	70,192,680.00	101,331,216.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	-70,192,680.00	-101,331,216.00

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	/Төгрөгөөр/
					Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2013 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	00.00	00.00	00.00	00.00
C08	2014 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	608,065,850.10	47,913,790.60	1,134,263,198.53	1,790,242,839.23
D01	2015 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	608,065,850.10	47,913,790.60	1,134,263,198.53	1,790,242,839.23
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	00.00	00.00	00.00	00.00
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	608,065,850.10	47,913,790.60	1,134,263,198.53	1,790,242,839.23
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	00.00	00.00	00.00	00.00
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт	1,376,745,500.00	00.00	00.00	1,376,745,500.00
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз	00.00	00.00	00.00	00.00
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү	00.00	00.00	00.00	00.00
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	161,388,623.22	161,388,623.22
D09	2015 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	1,984,811,350.10	47,913,790.60	1,295,651,821.75	3,328,376,962.45

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	/Төгрөгөөр/ Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	2,544,613,900.00	2,303,713,482.52
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2,544,613,900.00	2,303,713,482.52
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,519,528,900.00	2,278,628,482.52
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,429,292,000.00	1,429,292,000.00
210101	Үндсэн цалин	1,147,833,000.00	928,447,987.60
210102	Нэмэгдэл	256,760,500.00	382,701,568.71
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	24,698,500.00	58,848,437.18
210104	Урамшуулал	00.00	59,294,006.51
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	178,505,200.00	178,505,200.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	121,383,600.00	121,383,600.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	14,280,400.00	14,280,400.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	11,424,300.00	11,424,300.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	2,856,100.00	2,856,100.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	28,560,800.00	28,560,800.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	28,784,000.00	27,372,909.52
210301	Гэрэл, цахилгаан	2,000,000.00	2,313,787.78
210302	Түлш, халаалт	24,960,000.00	22,993,553.24
210303	Цэвэр, бохир ус	1,824,000.00	2,065,568.50
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	30,239,500.00	30,239,500.00
210401	Бичиг хэрэг	3,920,800.00	3,920,725.00

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын хураангуй тайлан

210402	Тээвэр, шатахуун	17,749,200.00	17,749,200.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,176,700.00	2,726,610.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	6,392,800.00	5,842,965.00
2105	Нормативт зардал	6,998,600.00	6,998,170.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,998,600.00	6,998,170.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	32,500,300.00	32,500,300.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	19,500,300.00	19,500,300.00
210604	Урсгал засвар	13,000,000.00	13,000,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,047,000.00	4,984,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,047,000.00	4,984,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	807,498,500.00	568,072,603.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	800,403,100.00	560,977,203.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	1,800,000.00	1,800,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	500,000.00	500,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	493,900.00	493,900.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	99,000.00	99,000.00
210807	Газрын төлбөр	4,202,500.00	4,202,500.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	663800.00	663,800.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	663,800.00	663,800.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	25085000.00	25085000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	25,085,000.00	25,085,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	25,085,000.00	25,085,000.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	2,544,613,900.00	2,303,713,482.52
1320	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	2,543,613,900.00	2,301,213,482.52
132001	Орон нутгийн төсвөөс	2,543,613,900.00	2,301,213,482.52
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	1,000,000.00	2,500,000.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,000,000.00	2,500,000.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	01.00	01.00
610001	Төсвийн байгууллага	01.00	01.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	73.00	73.00
620001	Удирдах ажилтан	01.00	01.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	69.00	69.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	03.00	03.00

2.5 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	470,512,266.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	470,512,266.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	210,744,833.10
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,446,700.00
210401	Бичиг хэрэг	1,446,700.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	209,298,133.10
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	209,298,133.10
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	259,767,432.90
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	259,767,432.90
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	470,512,266.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	470,512,266.00

131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	104,957,600.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	45,540,478.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	320,014,188.00

3. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 192,008.1 мянган төгрөгийн 4 алдаа, зөрчил илэрснээс 190,208.1 мянган төгрөгийн 2 алдааг залруулж, 1,800.0 мянган төгрөгийн 2 зөрчилд зөвлөмж өгсөн.

Залруулсан алдаа:

- Байгууллагын эзэмшлийн 3 байршил нь нийт 89524 м.кв, талбай бүхий газрын өртгийг газрын үнэлгээний зэрэглэл, суурь үнэлгээ болон бүсчлэл буруу тооцон 182 256.0 мянган төгрөгийн зөрүүтэй тайлагнасан байна. Энэ нь Засгийн газрын 2018 оны 182 дугаар тогтоолын 5 хавсралт Бусад сумын төв, бусад суурин газрын 1 га газрын суурь үнэлгээ, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1.4.үнэн зөв байх, зэрэг заалтыг зөрчсөн байна.
- Шатахууны гэрээний дагуу төлбөрийн дүнгээс тооцох 3%-ын урамшуулал 2,441.6 мянган төгрөгийн шатахууны урамшууллыг бүртгэлд тусгаагүй, үнэ төлбөргүй орлогыг бүртгээгүй байна

3.1 Төлбөрийн акт

Аудитаар төлбөрийн акт тогтоогоогүй

3.2 Албан шаардлага

Албан шаардлага хариуцлага тооцох санал хүргүүлээгүй.

3.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. Зардлын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Тайлангийн хугацаанд цалингийн тооцооллыг хийхдээ 5 ажилтны цалинг 1 800.0 мянган төгрөгийн цалинг НД-ын тайланд тайлагнаагүй байна.Энэ нь Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 102.1.5.цалин хөлсийг тооцох аргачлал ил тод, ойлгомжтой байх. "Нийгмийн даатгалын тухай" хуулийн 17.1.1-т "хөдөлмөрийн хөлсний сан, түүнтэй адилтгах орлого болон түүнд оногдох шимтгэлийг үнэн зөв тодорхойлж, тогтоосон хугацаанд төлөх" заалтын дагуу тооцох гэсэн заалт зөрчигдсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Цалингийн тооцооллыг үнэн зөв хийж тайлангуудыг тулган баталгаажуулж байх.

1. Шилэн данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт:

Шилэн дансанд 32 мэдээлэл хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна. Энэ нь Шилэн дансны тухай хуулийн 4.1.3.тогтоосон хугацаанд, тогтмол, шуурхай мэдээлдэг байх, Монгол Улсын Засгийн Газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан " Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам"-ын 8 дахь заалтын хугацаа зөрчигдсөн байна.

Өгсөн зөвлөмж:

Шилэн дансанд хуулийн хугацаанд тогтмол мэдээллэх

Дээрх зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөг аудитын тайлан хүлээн авсан өдрөөс хойш 30 хоногийн дотор, зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2024 оны 09 дүгээр сарын 20 -ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

4. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруул аагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Байгууллагын эзэмшлийн 3 байршлийн нийт 89524 м.кв, талбай бүхий газрын өртгийг газрын үнэлгээний зэрэглэл, суурь үнэлгээ болон бүсчлэл буруу тооцон 182 256.0 мянган төгрөгийн зөрүүтэй тайлагнасан байна.	1	187,766.5			1	187,766.5	1	187,766.5				
Шатахууны гэрээний дагуу төлбөрийн дүнгээс тооцох 3%-ын урамшуулал 2 441.6 мянган төгрөгийн шатахууны урамшууллыг бүртгэлд тусгаагүй, үнэ төлбөргүй орлогыг бүртгээгүй байна.	1	2,441.6			1	2,441.6	1	2,441.6				
Дүн	2	190,208.1			2	190,208.1	2	190,208.1				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Тайлангийн хугацаанд цалингийн тооцооллыг хийхдээ 5 ажилтны	1	1,800.0					1	1,800.0				

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын хураангуй тайлан

цалинг 1 800.0 мянган төгрөгийн цалинг НД-ын тайланд тайлагнаагүй байна.												
Дүн	1	1,800.0					1	1,800.0				

Нийцлийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаа лтны тоо	Тоо	Дүн
Шилэн дансанд 32 мэдээлэл хугацаа хоцроож мэдээлсэн байна.	1	-					1	-				
Дүн	1	-					1	-				

5. Төсвийн захирагчийн ангиллаар аудитад хамрагдсан байдал ба санал дүгнэлтийн талаарх мэдээллийн нэгтгэл

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр			Зөрчилгүй	Хязгаарлалт тай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	Аудит хийгээгүй				
A	1	2	3	4	5	7	8	9	10
1	ТШЗ	1	1			1			
2	Төсөл, хөтөлбөр								
3	ЗГТС								
4	ТТЗ								

Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын 2023 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн аудитын хураангуй тайлан

5	ТЭЗ								
	НИЙТ	1	1			1			